

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XVI—XVII

BELGRADE
1985—1986

<http://www.balcanica.rs>

ХРОНИКА БАЛКАНОЛОШКОГ ИНСТИТУТА САНУ ЗА 1986. ГОДИНУ

8. јануар

Радна заједница донела је одлуку да Балканолошки институт САНУ предложи Председништву СР Србије да се академику Васи Чубриловићу, дугогодишњем директору Института, додели одликовање за животну дело поводом деведесетогодишњице рођења.

26—29. јануар

У Митрополитском архиву у Сремским Карловцима и Ручкописном одељењу Матице српске у Новом Саду, боравио је мр Мирослав Вукелић, који је сакупио и снимао документа на грчком језику која се тамо чувају.

31. јануар — 7. фебруар

О трошку Балканолошког института САНУ боравио је у Сарајеву доцент др Horst Haselsteiner из Аустрије. Др Haselsteiner је у Архиву БиХ прегледао архивску грађу о развоју школства у Босни и Херцеговини током XIX века.

5. фебруар

Библиотека Балканолошког института САНУ добила је на поклон од Дома совјетске културе књиге међу којима и непотпуно прво издање Велике совјетске енциклопедије.

12. фебруар

Институт је формирао Комисију за прославу двестагодишњице рођења Вука Стефановића Караџића. Задатак Комисије је да начини програм деловања Института у јубиларној години Вука.

17. фебруар

На Филозофском факултету у Новом Саду Борбе Костић је одбранио докторску дисертацију под насловом „Шафарик и његова српска књижевност“. Одбрани је присуствовало више чланова Института.

17—22. фебруар

Академик Радован Самарџић је учествовао на међународном симпозијуму у Белабу (Италија) посвећеном стратегији ратовања на Балкану и прочитао реферат под насловом „Караборбе“.

5. март

Радна заједница донела је одлуку да на симпозијуму о бугаристици у Софији не учествују сарадници Института.

16. март — 15. април

У Солуну и Атини боравио је мр Мирослав Вукелић и у институцијама које се баве проучавањем средњовековне и новогрчке филологије прикупао грађу за своју докторску дисертацију.

17—20. март

Састанак посвећен сарадњи Института за балканске студије из Солуна и Балканолошког института САНУ, одржан је у овом периоду у Солуну. Балканолошки институт САНУ представљали су академик Радован Самарџић и мр Милаан Протић. Договорено је да два института, половином октобра 1987. године, организују научни скуп у Солуну и Волосу посвећен Солунском фронту, грчко-српској сарадњи током првог светског рата и идејама француске револуције и предромантизма на Балкану у периоду од 1780. до 1830. године. Размотрена је, такође, могућност образовања мешовите групе истраживача која би изучавала теме од заједничког интереса за оба института. Тема за коју су се заинтересовали грчки истраживачи односи се на књижевне везе између Грчке и Србије у XIX веку, док је Балканолошки институт САНУ заинтересован за прикупљање и објављивање докумената о грчким колонијама на територији Југославије, што би објавила југословенска страна, а документа о јавном мишљењу у Грчкој о Југославији у XIX веку публиковао би Институт за балканске студије из Солуна.

21. и 24. април

Комисија за испитивање методолошких и организационих проблема југословенске оријенталистике, формирана на научном саветовању оријенталиста децембра месеца 1985. у Сарајеву, одржала је састанак у нешто проширеном саставу, под председништвом академика Радована Самарџића. Пречишћен текст закључака са ове седнице, одржане у Балканолошком институту САНУ, достављен је на усвајање заинтересованим институцијама у земљи, а затим публикован под насловом „Методи објављивања оријенталних извора (1)“. У тексту су детаљно обрађене норме које обавезују не само истраживаче и рецензенте, већ пре свега установе које објављују ову врсту грађе да се придржавају најстрожих критеријума прилагођених употреби историчара и других научника и да издање буде у научном смислу аутентично а чињенице веродостојне.

4. мај

Међународни информативни центар за историју Балкана (CIBAL) организовао је научни скуп у Западној Немачкој на коме је др Душан Лукач учествовао са рефератом „Diplomatmaterial in der Archiven in Jugoslawien über die Geschichte der Balkanvölker bis 1945“.

4. мај — 5. јуни

С циљем да прикупи податке за тему „Промене у међународним односима на Балкану у време првог и другог светског рата“, др Душан Лукач боравио је у Минхену и Түтзингу. За време боравка у Западној Немачкој др Д. Лукач је прикупио и фотокопирао велики број докумената о геноциду и денационализацији коју је спроводила Аустро-Угарска, а затим Немачка над народима Југославије.

14—29. мај

На основу договора Института за балканске студије из Солуна и Балканолошког института САНУ о размени стручњака, у Солуну и на Крфу боравио је др Миодраг Стојановић. Податке о Диоге-

нису Акрити у византијској и новогрчкој поезији, др Стојановић је прикупио у Солуну, док је на Крфу бележио изворе о Андреасу Петрицопулосу — Доситејевом учитељу.

17—21. мај

Петом међународном конгресу о проучавању историје јонских острва, који је одржан на острву Кефалонији, присуствовао је др Миодраг Стојановић са рефератом „Српски просветитељ Доситеј Обрадовић и његов боравак на јонским острвима“.

20—23. мај

Професор универзитета у Бечу, члан Аустријске академије наука и инострани члан САНУ, Richard Georg Plascha био је гост Српске академије наука и уметности и Балканолошког института. Његовом предавању „Три додирне тачке Београда и Беча: Принц Еуген — Вук Стефановић Караџић — Гаврило Принцип“, одржаном у Српској академији наука и уметности, присуствовала је већина сарадника Института. Са академиком Самарџићем и осталим члановима Балканолошког института САНУ, професор Плашка одржао је састанак на коме се разговарало о продубљивању сарадње између Österreichisches Ost — und Südosteuropa Institut-a, чији је он директор и нашег института. Обострана жеља је да се сарадња усмери ка одржавању заједничког симпозијума и да се омогући што већем броју научника научноистраживачки рад у Југославији, односно Аустрији.

28—29. мај

Промоција зборника радова „Српска графика XVIII века“ одржана је 28. маја у Новом Саду, а дан касније у Београду. Промоцију су припремили издавачи Зборника, Матице српске и Балканолошки институт САНУ.

4. јун

Са задовољством је прихваћена понуда Пољског историјског друштва о унапређењу сарадње која би се огледала у размени публикација и евентуалном одржавању заједничког научног скупа током 1987. године.

5—20. јун

Археолошка истраживања локалитета Градине на Босуту код Шида изводе се већ више од двадесет година у организацији Војвођанског музеја из Новог Сада, Завода за заштиту споменика културе из Сремске Митровице и Балканолошког института САНУ. Овогодишњим радовима на Босуту, који се убраја у најзначајнија археолошка налазишта у Југославији, из Балканолошког института присуствовали су др Никола Тасић, руководиоца истраживања и Кранислав Вранић.

5—8. јун

Научном скупу „Принц Еуген Савојски и његово доба“ који је организован у Бечу, присуствовао је академик Радован Самарџић са рефератом „Срби између Аустрије и Турске од 1683. до 1739“. Ову прилику професор Самарџић искористио је да се сусретне са сарадницима Института за југоисточну Европу и води врло конкретне разговоре о сарадњи нашег Института са овом, у свету признатом институцијом. Научном скупу присуствовао је и Стојан Вујић, директор Музеја у Сентандреји, па је проф. Самарџић и са њим водио разговоре о унапређењу сарадње.

25. јун

Балканолошки институт САНУ закључио је уговор са Регионалном заједницом науке Краљево о сарадњи и финансирању терен-

ских истраживања која ће се вршити под руководством др Николе Ташића у околини Крушевца. Истраживања праисторијских култура овог региона обухваћена су пројектом „Етногенеза праисторијских и античких култура у долини Западне Мораве и Расине“.

25. јун

Рукописи књига „Сахрањивање под хумкама у карпатско-подоунавско-балканској зони“, „Културни живот и духовни токови Солуна са балканским земљама током XIV века“, „Грађа за историју бугарског народа из Архива Србије“ и „Крстјани и јеретичка црква босанска“ примљени су за штампу и предати штампаријама.

10—27. јун

Истраживањем локалитета Гологлава код Сталаћа, која су извели археолози Народног музеја из Крушевца и Балканолошког института САНУ под руководством др Николе Ташића, остварен је уговор о сарадњи са Регионалном заједницом науке Краљево која је финансирала ова ископавања. Овакав вид сарадње ће се наставити и наредне године.

20. јул — 4. август

Боравећи у Венецији, Фиорентини и Риму, др Бурица Крстић стекао је увид у старију италијанску литературу о правним обичајима Албаније и Црне Горе што представља додатни материјал за монографију о овој теми коју др Крстић припрема.

2. август

Штампарија „Радиша Тимотић“ завршила је штампање и испоручила књигу др Милене Душанић „Географско-етнографски екскурси у делу Амијана Марцелина“.

10. август

Штампарија „Просвета“ испоручила је књигу др Климента Цамбаровског „Привредне везе Бугара са Кнежевином Србијом“.

24. август — 28. септембар

Јанко Радовановић, стручни сарадник Балканолошког института САНУ, истраживао је живопис у припрати краља Милутина у манастиру Хиландару покушавајући да нађе објашњење за представе које се ту налазе на основу раније обрађене литературе. У цркви св. Николе Орфаноса у Солуну проучавао је сцене из живота монаха, а радио је и у библиотеци Теолошког факултета и Института за патрологију.

28. август — 15. септембар

Најновију литературу из праисторијске археологије и социјалне антропологије мр Александар Палавестра је прикупио и делимично обрадио у Саутхемпτονу и Лондону. У Британској библиотеци мр Палавестра је дошао до ретких књига које обрађују „Анлибарски пут“ праисторијске Европе што је тема његове докторске дисертације.

1—7. септембар

На Светском археолошком конгресу у Саутхемпτονу у Енглеској учествовао је мр Александар Палавестра са темом „Трговина Анлибаром у гвозденом добу на Балкану“. Реферат је добро прихваћен, а енглески археолози, који су показали нарочито интересовање, предложили су да се реферат штампа у часопису „Proceeding of the British Prehistoric Society“, пошто се материјал са Конгреса неће штампати.

14—24. септембар

С циљем да се упозна и проучи нове ћирилске рукописе и глагољске натписе из времена ширења хришћанства који су нађени у последњих десетак година у Бугарској, а нису још увек публикувани, у Софији је боравио др Драгољуб Драгојловић. Др Драгојловић је радио у Народној библиотеци, Библиотеци БАНУ и Библиотеци Археолошког института БАНУ. Краће предавање о „држави босанској“ др Драгојловић је одржао за чланове средњовековне секције Балканолошког института БАНУ.

16—18. септембар

Научни скуп под називом „Старина Новак и његово доба“, одржан је у Доњем Милановцу у организацији Балканолошког института САНУ, по одобрењу Председништва и Одељења историјских наука САНУ, а уз велико залагање и финансијску помоћ Самоуправних интересних заједница општина Кладово, Мајданпек и Неготин. Учесници скупа, историчари, класични филолози, историчари уметности, поднели су укупно 21 реферат. Реферате ће штампати Балканолошки институт у посебном зборнику, што ће изазвати, како верују слушаоци и учесници скупа, дубље научно проучавање једне легендарне личности, хероја, једног епископског лика у чијим су се поступцима рефлектовали међународни односи с краја XVI и почетка XVII века.

Скуп је добио велики одјек у јавности захваљујући средствима информисања која су пратила рад симпозијума. То је причинило више радости од оне коју је учесницима и организаторима скупа приредио председник СО Мајданпек уручујући Балканолошком институту САНУ златну медаљу са ликовима Радомира Путника, Степе Степановића и Живојина Мишића, са жељом да се сарадња Института и региона Крајине, Пореча и Кључа настави. Ток разговора између Института и друштвено-политичких заједница овога региона, вођених за време симпозијума, упућује на закључак да ће се ова сарадња већ следеће године подићи на виши ниво обележавањем годишњице рођења Вука Стефановића Караџића и прославом 150-годишњице гимназије у Неготину.

23. септембар — 3. октобар

На основу размене стручњака коју Балканолошки институт САНУ има са Институтом за балканске студије из Солуна, у Београду је боравио др Јоанис А. Пападрианос. Др Пападрианос је у Патријаршијској библиотеци и Библиотеци САНУ прегледао словенске преводе Димитрија Дарвара — Икона Кевита Тивејског и Ручица Епиктетова, а у исто време у Балканолошком институту САНУ обавио је разговоре у вези са предстојећим научним скупом о грчко-орпској сарадњи за време I светског рата.

1. октобар

Прихваћен је предлог музеја у Светозареву да Балканолошки институт преузме руковођење антрополошког истраживања у Белици и Левчи, уз примедбу академика Самарџића да овај пројект, који ће организовати др Драгослав Антонијевић, треба да буде мултидисциплинарног карактера.

30. септембар — 4. октобар

Међународни симпозијум о Гомолави под називом „Gomolava — Chronologie und Stratigraphie der vorgeschichtlichen und antiken Kulturen der Donauniederund und Südosteuropas“ одржан је у Руми у организацији Војвођанског музеја, Археолошког института и Балканолошког института САНУ. Овим је обележен завршетак археолошких истраживања на Гомолави, великом налазишту на обали Саве, која су трајала више од 20 година. Учесници симпозијума, археолози из 10 европских земаља и САД, прочитали су укупно

32 реферата, од којих је било 20 иностраних. Гомолава је на овај начин потврдила своје место у светској археолошкој науци које јој, по налазима које је дала, припада. Средства јавног информисања су редовно пратила рад овог врло добро организованог научног скупа. Као пратеће манифестације скупа приређене су две археолошке изложбе, једна у Руми о Келтима у централном Срему, друга у Војвођанском музеју у Новом Саду, посвећена Гомолави. Организована је и екскурзија за учеснике скупа и госте, до локалитета Гомолава, затим до музеја у Илику, и на крају до Војвођанског музеја где су заслужним лицима и институцијама подељена признања поводом завршетка радова на Гомолави. Балканолошком институту САНУ додељена је повеља, а др Николи Тасићу, једном од руководиоца радова на Гомолави, плакета.

6—16. октобар

На позив Балканолошког института САНУ у Београду је боравио др Holm Sundhaussen из Südost института из Минхена. Др Sundhaussen обрађује тему „Историјска статистика у Србији у XIX и почетком XX века“ па му је рад у библиотекама Србије, Југословеноком заводу за статистику и Архиву Србије био неопходан.

10. октобар

Директор La maison des sciences de l'home Морис Ремоар и академик Радован Смарџић сусрели су се у Паризу и водили разговоре о могућностима сарадње која би се огледала у размени публикација и покривању трошкова боравка научника заинтересованих за научноистраживачки рад у Паризу, односно Београду. Предвиђена је и могућност одржавања научних скупова на којима би учествовали стручњаци обе институције, а реферати би се штампали на француском језику.

17—23. октобар

Асистент Љубодраг Ристић је у Архиву и Библиотеци Матице српске обрађивао грађу и прегледао литературу која му је потребна за магистарски рад.

17—25. октобар

Међународна редакција за наредну свеску „Енеолитских култура карпатског басена и централног Балкана“ одржала је састанак у Прагу коме је присуствовао др Никола Тасић, један од оснивача серије. Чланове редакције др Тасић је обавестио о разговору који је у Бечу обавио са Е. Ruttkay. Редакција се сложила да алпску регију у енеолитском периоду обради за наредну свеску Е. Ruttkay.

20—25. октобар

Археолошки институт Чехословачке организовао је у Либницеу крај Прага међународни симпозијум „Über das Äneolithikum und die früheste Bronzezeit in Mitteleuropa“. Симпозијуму је присуствовао др Никола Тасић са рефератом „Северни Балкан у Енеолиту и раном бронзаном добу као посредник у културним струјањима према средњој Европи“.

24—29. октобар

Др Олга Зиројевић, научни саветник Историјског института, боравила је у Софији где је обрађивала турска документа о првом српском устанку. Др Зиројевић обавила је овај посао као сарадник Балканолошког института САНУ на припреми за штампу турских докумената о првом српском устанку.

8—12. новембар

Професор Универзитета Санта Барбара, САД, и члан САНУ ван радног састава Димитрије Борбевих био је гост Српске академије наука и уметности и Балканолошког института САНУ. У Академији професор Борбевих одржао је предавање „Сељаштво у Србији XIX века“. Проф. др Димитрије Борбевих је са сарадницима Балканолошког института САНУ на челу са академиком Самарцићем одржао више разговора на којима је договорено да Универзитет Санта Барбара организује симпозијум о миграцијама на Балкану кроз векове. Мишљење професора Борбевиха је да је Универзитет Санта Барбара заинтересован за овакав симпозијум и да ће га радо финансирати.

Кранислав Вранић

**BALCANICA
XVI—XVII**

Издаје

**СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
МЕБУАКАДЕМИЈСКИ ОДБОР ЗА БАЛКАНОЛОГИЈУ
САВЕТА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ СФРЈ
БАЛКАНОЛОШКИ ИНСТИТУТ САНУ**

Лектор

ЖАНА НИКОЛИЋ

Коректор

ВЛАДА ЈАНКОВИЋ

Тираж

1000 примерака

Штампа

**Београдски издавачко графички завод, Београд,
Булевар војводе Мишића 17**